OTSUSED

KOMISJONI RAKENDUSOTSUS (EL) 2022/216,

15. veebruar 2022,

mis käsitleb Kreeka üle tehtava tõhustatud järelevalve pikendamist

(teatavaks tehtud numbri C(2022) 865 all)

(Ainult kreekakeelne tekst on autentne)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta määrust (EL) nr 472/2013, millega tugevdatakse majanduse ja eelarve järelevalvet euroala liikmesriikide üle, millel on või võivad tekkida tõsised raskused finantsstabiilsuse tagamisel, ([1]) eriti selle artikli 2 lõiget 1,

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa stabiilsusmehhanismi kaudu finantsabi andmine lõppes 20. augustil 2018, misjärel käivitati komisjoni rakendusotsusega (EL) 2018/1192 ([2]) 21. augustil 2018 kuueks kuuks tõhustatud järelevalve Kreeka üle. Tõhustatud järelevalve perioodi on seejärel kuus korda ([3]) pikendatud, iga kord kuue kuu võrra, viimati 21. augustil 2021.

(2) Kreeka on alates 2010. aastast saanud märkimisväärses mahus finantsabi, mistõttu on tal euroala liikmesriikide, Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi ja Euroopa stabiilsusmehhanismi ees kokku 240 875 miljoni euro ulatuses tasumata kohustusi. Kreeka sai oma Euroopa partneritelt soodsatel tingimustel finantsabi ning 2012. aastal ja seejärel Euroopa stabiilsusmehhanismi raames 2017. aastal võeti vastu erimeetmed, et viia võlg jätkusuutlikumale alusele. 22. juunil 2018 lepiti eurorühmas poliitilisel tasandil kokku, et võla jätkusuutlikkuse tagamiseks hakatakse rakendama lisameetmeid. Mõned neist meetmetest (sealhulgas selliste summade ülekandmine, mis on võrdväärne tuluga, mida euroala riikide keskpangad teenivad netofinantsvarade kokkuleppe ja väärtpaberituruprogrammi raames omatavatelt Kreeka riigivõlakirjadelt) saab eurorühmas kokku leppida kaks korda aastas, juhul kui tõhustatud järelevalve raames esitatud aruannetest saab järeldada, et Kreeka täidab oma programmijärgseid poliitilisi kohustusi. Esimesed kuus osa poliitikaga seotud tingimustel põhinevatest võlameetmetest aktiveeriti pärast eurorühma vastavalt 2019. aasta aprillis, 2019. aasta detsembris, 2020. aasta juunis, 2020. aasta novembris, 2021. aasta juunis ja 2021. aasta detsembris antud nõusolekut.

(3) Kreeka on võtnud eurorühmas kohustuse jätkata kõiki Euroopa stabiilsusmehhanismi makromajandusliku kohandamisprogrammi (edaspidi „programm“) raames vastu võetud põhilisi reforme ja viia need lõpule ning tagada, et selle ja varasemate programmide raames vastu võetud oluliste reformide eesmärgid saavutatakse. Lisaks on Kreeka võtnud kohustuse rakendada erimeetmeid eelarvepoliitika, sealhulgas struktuurse eelarvepoliitika, sotsiaalse heaolu, finantsstabiilsuse, töö- ja tooteturgude, erastamise ja avaliku halduse valdkonnas. Need erimeetmed, mis on esitatud eurorühma 22. juuni 2018. aasta avalduse lisas, aitavad tegeleda Kreeka ülemäärase makromajandusliku tasakaalustamatuse ja majandusraskuste allikate või võimalike allikatega. Need kohustused, mille alusel aktiveeritakse täiendavad võlakergendusmeetmed, olid kindlaks määratud 2022. aasta keskpaigani ja seega on Kreeka jõudnud kõnealuse kokkuleppe viimasesse aastasse. Ametiasutused väljendasid kavatsust keskenduda seni täitmata kohustuste täitmisele 2022. aasta keskpaigaks. Ülejäänud võlakergendusmeetmete rakendamise ja tõhustatud järelevalve lõpetamise otsustes tuleb arvesse võtta kohustuste täitmisel tehtud edusamme ja laiemat majanduspoliitilist keskkonda.

([1]) ELT L 140, 27.5.2013, lk 1.

([2]) Komisjoni 11. juuli 2018. aasta rakendusotsus (EL) 2018/1192, mis käsitleb tõhustatud järelevalve kasutuselevõtmist Kreeka suhtes (ELT L 211, 22.8.2018, lk 1).

([3]) Komisjoni rakendusotsus (EL) 2019/338 (ELT L 60, 28.2.2019, lk 17); komisjoni rakendusotsus (EL) 2019/1287 (ELT L 202, 31.7.2019, lk 110); komisjoni rakendusotsus (EL) 2020/280 (ELT L 59, 28.2.2020, lk 9) komisjoni rakendusotsus (EL) 2020/5086 (ELT L 248, 31.7.2020, lk 20); komisjoni rakendusotsus (EL) 2021/271 (ELT L 61, 22.2.2021, lk 3); komisjoni rakendusotsus (EL) 2021/1279 (ELT L 280, 3.8.2021, lk 2).

(4) 2. juunil 2021 avaldas komisjon 2021. aasta põhjaliku analüüsi Kreeka kohta ([4]). Komisjon järeldas, et Kreekas esineb endiselt ülemäärane makromajanduslik tasakaalustamatus. Tasakaalustamatus oli seotud valitsemissektori suure võlakoormuse, viivislaenude suure osakaalu ja ebatäieliku välise tasakaalustamisega olukorras, kus töötus on endiselt suur, ehkki väheneb, ja potentsiaalne majanduskasv on väike. 2022. aasta häiremehhanismi aruandes ([5]) esitatud analüüsis jõuti järeldusele, et Kreeka on üks neid liikmesriike, mille makromajanduslike riskide püsimist ja ülemäärase tasakaalustamatuse kõrvaldamisel tehtud edusamme tuleb täiendavalt uurida 2022. aasta kevade põhjalikus analüüsis. Seda järeldust toetasid mitmed kaalutlused. Esiteks tõusus valitsemissektori võla suhe SKPsse 2020. aastal 26 protsendipunkti, jõudes 206,3 %ni; see tulenes järsust majanduslangusest ning COVID-19 kriisi majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamiseks võetud meetmetest. Kuigi valitsemissektori võlg on suur, on suure osa laenudest andnud ametlikud võlausaldajad soodusmääradega, mis koos suure rahapuhvriga kaitseb Kreekat lühiajaliste kõikumiste eest. Alates 2021. aastast peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse hakkama taas alanema. Teiseks muutus pangandussektori kasumlikkus 2020. aastal negatiivseks ja esimese taseme põhiomavahendite suhtarv on ELis üks madalamaid, mis on osalt tingitud pankade bilansside jätkuvast korrastamisest. Viivislaenude osakaal on küll endiselt suur (2021. aasta septembris 15 %), ([6]) kuid 2020. aastal vähenes see märkimisväärselt ja on kahanenud ka 2021. aastal. Kolmandaks halvenes 2020. aastal välispositsiooni jätkusuutlikkus, kuna negatiivne rahvusvaheline netoinvesteerimispositsioon (suhtena SKPsse) langes SKP vähenemise ja jooksevkonto puudujäägi märkimisväärse suurenemise tõttu veelgi, jõudes -6,6 %ni SKPst. Siiski prognoositakse, et 2021. ja 2022. aastal jooksevkonto puudujääk väheneb tänu turismi taastumisele. Töötuse määr vähenes ka pandeemia ajal, peamiselt tänu valitsuse toetusmeetmetele. 2021. aasta kolmanda kvartali viimaste andmete kohaselt on Kreeka töötuse määr 13,0 %, mis on kolm protsendipunkti madalam kui 2020. aasta samas kvartalis. Valitsus on praegusest pandeemiast hoolimata jätkanud meetmete võtmist ülemäärase tasakaalustamatuse kõrvaldamiseks. Edaspidi annab Kreeka taaste- ja vastupidavuskava võimaluse tegeleda investeeringute ja reformidega seotud vajadustega.

(5) 24. novembril 2021 avaldas komisjon tõhustatud järelevalve raames Kreeka kohta oma kaheteistkümnenda hinnangu ([7]). Selles jõutakse järeldusele, et Kreeka on teinud konkreetsete kohustuste täitmisel täiendavaid edusamme, hoolimata mõnes valdkonnas esinenud viivitustest, mis on osaliselt seotud pandeemiast või 2021. aasta augustis toimunud katastroofilistest tulekahjudest tingitud keeruliste tingimustega. Ametiasutused on täitnud energiasektori ja avaliku sektori finantsjuhtimise kohustused, astudes samal ajal olulisi ja tervitatavaid samme enamiku konkreetsete kohustuste täitmiseks 2022. aasta aprilliks.

(6) EL asutas 23. detsembril 2021 taasterahastu „NextGenerationEU“, millest rahastatakse 750 miljardi euroga COVID-19 kriisi negatiivsete majanduslike tagajärgede kõrvaldamist ja majanduse elavdamist. Rahastamisvahendit rakendatakse eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastu (edaspidi „rahastu“) kaudu, mille maht on 672,5 miljardit eurot. 2020.–2021. aasta poliitika koordineerimise Euroopa poolaastat kohandati ajutiselt, et võimaldada rahastu käivitamist. Kreekal on õigus saada aastatel 2021–2026 tagastamatut toetust kuni 17,8 miljardit eurot ja laene kuni 12,7 miljardit eurot.

(7) Nõukogu kiitis Kreeka taaste- ja vastupidavuskava (edaspidi „kava“) heaks 13. juulil 2021 ([8]). Nõukogu leidis, et kava aitab tõhusalt lahendada suurt osa majanduslikke ja sotsiaalseid probleeme, sealhulgas nende eelarveaspekte, millele on osutatud riigipõhistes soovitustes ning makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse raames esitatud soovitustes. Kreeka taaste- ja vastupidavuskava kohased reformid põhinevad majanduse kohandamisprogrammide raames käivitatud väga ulatuslikel reformidel ja täiendavad tõhustatud järelevalve all olevaid reforme. 29. detsembril 2021 esitas Kreeka oma esimese maksetaotluse taaste- ja vastupidavusrahastu raames.

(8) 24. novembril 2021 vaatas komisjon läbi Kreeka 2022. aasta eelarvekava, võttes arvesse üldise vabastusklausli jätkuvat kohaldamist ja keskendudes kooskõlale nõukogu 18. juuni 2021. aasta soovitustega. Komisjoni hinnangu ([9]) kohaselt peaks Kreeka 2022. aasta eelarvepoliitika olema toetav. Kooskõlas nõukogu soovitusega kavatseb Kreeka jätkuvalt toetada taastumist, kasutades täiendavate investeeringute rahastamiseks taaste- ja vastupidavusrahastu vahendeid. Vastavalt nõukogu soovitusele kavatseb Kreeka säilitada ka riiklikult rahastatavad

([4]) Komisjoni teatis: Majanduspoliitika koordineerimine 2021. aastal: ületada COVID-19, toetada taastumist ja ajakohastada majandust (COM(2021) 500). Põhjalik analüüs Kreeka kohta, SWD(2021) 403.
([5]) Häiremehhanismi aruanne 2022, COM(2021) 741 final.
([6]) Allikas: Kreeka Pank, mõõdetud individuaalsel tasandil.
([7]) Euroopa Komisjon. Tõhustatud järelevalve aruanne – Kreeka, juuni 2021 (COM(2021) 916).
([8]) Nõukogu 13. juuli 2021. aasta rakendusotsus Kreeka taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta.
([9]) Komisjoni arvamus Kreeka eelarvekava kohta, C(2021) 9503.

investeeringud. Komisjon märkis, et võttes arvesse Kreeka valitsemissektori võlataset ja suuri probleeme keskpika perspektiivi jätkusuutlikkusega juba enne COVID-19 pandeemia puhkemist, on toetavate eelarvemeetmete võtmisel oluline säilitada konservatiivne eelarvepoliitika, et tagada riigi rahanduse jätkusuutlikkus keskpikas perspektiivis. Samuti tuletas komisjon meelde riigi rahanduse struktuuri ja eelarvemeetmete kvaliteedi tähtsust.

(9) Ka pärast pandeemia algust püsis Kreeka võlakirjaturgudel ja ületas 2021. aastal oma rahastamiskava eesmärke, kaasates avatud turul 14 miljardit eurot. Kreeka krediidireiting paraneb pandeemiast hoolimata ka 2021. aastal, lähenedes veelgi investeerimisjärgu reitingule. Praeguseid soodsaid rahastamistingimusi toetavad Euroopa tasandil kokku lepitud likviidsusmeetmed, sealhulgas Euroopa Keskpanga pandeemia majandusmõjude ohjeldamise erakorraline varaostukava. Tõhustatud järelevalve kaheteistkümnendas aruandes esitatud võla jätkusuutlikkuse analüüsi põhjal võib eeldada, et valitsemissektori kogurahastamisvajadus jääb lühemas perspektiivis suureks peamiselt 2021. ja 2022. aastaks prognoositava suure esmase eelarvepuudujäägi ning taaste- ja vastupidavuskava kohase laenurahastu rahavoogude tõttu, kuigi viimasena nimetatud lisarahastamisvajadus kaetakse eeldatavasti taaste- ja vastupidavusrahastu laenuga. Järgnevatel aastatel peaks rahastamisvajadus olema mõõdukas ja jääma 2030. aastani alla 15 % SKPst. Kreekal on jätkuvalt suur rahapuhver, mis kaitseb teda lühiajaliste kõikumiste eest.

(10) Kreeka pangandussektor on alates Euroopa stabiilsusmehhanismi programmi lõpust muutunud stabiilsemaks ja šokikindlamaks, kuid säilinud on varasemast ajast pärit riskid ja nendega seotud märkimisväärne haavatavus, mida võimendab koroonaviiruse pandeemia negatiivne mõju. Hoiused on pidevalt kasvanud ja pangad on säilitanud piisava likviidsuse, kasutades ära soodsaid rahapoliitilisi tingimusi. Viivislaenude osakaal pangandussektoris on märgatavalt langenud – 2019. aasta detsembris oli see 40,6 %, 2021. aasta septembris aga 15 % ([10]) –, seda peamiselt tänu varade kaitse kavast „Herakles“ toetatud väärtpaberistamistele. Kava raames plaanis olevad täiendavad tehingud peaksid jätkuvalt toetama Kreeka pankade püüdlust saavutada 2022. aastal viivislaenude ühekohaline suhtarv, mis oleks aga siiski endiselt üle ELi keskmise. Võlamoratooriumide meetmete aegumise järel varade kvaliteedile avalduva märkimisväärse kahjuliku mõju oht ei ole seni realiseerunud. Kuid langusrisk ei ole kadunud ja võib teostuda 2022. aastal, pärast riiklike toetusprogrammide lõppu. Nii kodumajapidamiste kui ka finantssektoriväliste ettevõtete suutlikkus võlgu tagasi maksta on endiselt väike ning vähearenenud kapitaliturg piirab ettevõtete juurdepääsu muud laadi rahastamisele peale laenude. Viivislaenude väärtpaberistamine suurendab eraldiste vajadust, mis vähendab lühikeses perspektiivis pankade kasumlikkust ja kapitalipositsioone, kuid võimaldab pankadel vähendada edaspidi oma riskikulu ja teha oma bilansis ruumi uute laenude andmiseks. Pandeemiakriisi ajal tugevdati riigi ja pankade vahelist seost ning pankade kapitali üldine kvaliteet on endiselt madal, kuid 2021. aastal võeti edukaid kapitali suurendamise meetmeid. Ametiasutused on jätkuvalt pühendunud asjakohastele finantssektori reformidele, näiteks 2021. aasta juunis jõustunud uue maksejõuetusraamistiku tõhusale toimimisele, mida nüüd toetab sobiv elektrooniline taristu. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku hiljutine ulatuslik läbivaatamine peaks tõhustama täitemenetlusi, sealhulgas e-oksjonite läbiviimist, ning käimas on töö e-oksjoni platvormi toimimise parandamiseks ning kodumajapidamiste maksejõuetusjuhtumite ja sissenõutud riigigarantiide kuhjumise lõpetamiseks. Nende reformide mõju sõltub nende rakendamise õigeaegsusest ja tõhususest, kuid on positiivne, et pärast pandeemiaga seotud häireid kohtumenetlustes on võlgade sissenõudmise protsess taas alanud.

(11) Lisaks on ametiasutused tõhustatud järelevalve raames võtnud vastu mitu muud olulist reformi, mis on olulised Kreeka majandusraskuste algpõhjustega tegelemiseks, hoolimata viivitustest teatavates valdkondades, mis on osaliselt tingitud jätkuvast pandeemiast ja 2021. aasta suvel toimunud metsa- ja maastikupõlengutega seotud probleemidest. Konkreetsemalt võtsid ametiasutused vastu maksuameti palgareformi, mis võimaldab ametil meelitada ligi ja hoida tööl kvalifitseeritud töötajaid, ning avaliku sektori finantsjuhtimise reformid, millega parandatakse raamatupidamis- ja kassapõhise järelevalve süsteeme. Ametiasutused suurendasid veel märkimisväärselt tsentraliseeritud tervishoiuhangete osakaalu ning jätkavad edukalt seadusega kehtestatud kulutuste ülemmäära ületavate kulutuste tagasinõudmist tervishoiuteenuste osutajatelt. Samuti viisid nad lõpule sotsiaalse solidaarsissetulekukava kasutuselevõtu ja vaatasid läbi kohaliku ühistranspordi toetuste süsteemi. Need meetmed peaksid suurendama avaliku sektori kulutuste ja tulude kogumise tõhusust ning aitama seega edaspidi vähendada valitsemissektori suurt võla suhet SKPsse. Tööturg peaks saama kasu deklareerimata töö vastastest meetmetest ja miinimumpalga ajakohastamise korrakohasest rakendamisest. Lisaks viis valitsus lõpule energiasektori reformi ning võttis vastu investeeringute litsentsimist käsitlevad õigusaktid, et vastavaid menetlusi lihtsustada. Ametiasutused võtsid majandustegevuse hindamiseks kasutusele ELi õigusaktidega ühtlustatud keskkonnakriteeriumid ning

([10]) Allikas: Kreeka Pank, mõõdetud individuaalsel tasandil.

suurendasid majandustegevuse ja tooteturgude järelevalve kontrolliraamistiku läbipaistvust. Kõik need meetmed peaksid oluliselt kergendama tööstussektori koormust, toetama erainvesteeringuid ja eksporti ning edaspidi tootlikkuse kasvu. Ametiasutused viisid edukalt lõpule ka mitmed olulised erastamistehingud ja jätkavad riigiettevõtete juhtimise pidevat parandamist. Avaliku sektori tõhusust peaksid toetama ka reformid, millega suurendatakse avaliku sektori kõrgema juhtkonna sõltumatust ja vastutust, ning jätkuv riigiametnike tulemushindamine. Mitmed konkreetsed kohustused on täitmata ja ametiasutused teevad jätkuvalt edusamme nende täitmise lõpuleviimiseks ([11]). Tõhustatud järelevalve raames algatatud reforme täiendavad ulatuslikumad struktuurireformid, sealhulgas seoses riigihangete raamistikuga, juurdepääsuga digitaalsetele avalikele teenustele, haridusega, avaliku sektori investeeringute haldamisega ning reformidega, mis parandavad koordineerimist keskvalitsuse tasandil.

(12) Eelnevat arvesse võttes on komisjon seisukohal, et olukord on märgatavalt paranenud, kuid määruse (EL) nr 472/2013 artikli 2 kohast tõhustatud järelevalvet õigustavad tingimused kehtivad endiselt. Eelkõige on tugevdatud Kreeka finantsstabiilsust, kuid langusriskid püsivad. Samal ajal on oluliselt vähenenud oht, et mõju kandub üle teistele euroala liikmesriikidele.

(13) Seetõttu peab Kreeka viima lõpule eurorühma 22. juuni 2018. aasta avalduse lisas esitatud meetmete rakendamise, käsitledes raskuste olemasolevaid ja võimalikke allikaid ning toetades majanduse jõulist ja kestlikku taastumist.

(14) Selleks et tegeleda jääkriskidega ja jälgida nendega seotud kohustuste täitmist, tundub olevat vajalik ja asjakohane pikendada Kreeka üle määruse (EL) nr 472/2013 artikli 2 lõike 1 alusel tehtavat tõhustatud järelevalvet.

(15) Kreekale anti 21. detsembri 2021. aasta kirjaga võimalus esitada komisjoni hinnangu kohta oma seisukohad. 10. jaanuaril 2022 saadetud vastuses nõustus Kreeka üldjoontes komisjoni hinnanguga riigi majanduslikele probleemidele ja see on tõhustatud järelevalve pikendamise alus.

(16) Kreeka saab jätkuvalt kasutada tehnilise toe instrumendi raames antavat tehnilist abi, millega eelkõige toetatakse liikmesriike nende taaste- ja vastupidavuskavade ettevalmistamisel ja rakendamisel.

(17) Komisjon kavatseb tõhustatud järelevalve rakendamisel teha varajase hoiatamise süsteemi raames tihedat koostööd Euroopa stabiilsusmehhanismiga,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Kreeka üle määruse (EL) nr 472/2013 artikli 2 lõike 1 alusel tehtava ja rakendusotsusega (EL) 2018/1192 käivitatud tõhustatud järelevalve perioodi pikendatakse veel kuue kuu võrra alates 21. veebruarist 2022.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud Kreeka Vabariigile.

([11]) Vt nt Euroopa Komisjon, Tõhustatud järelevalve aruanne – Kreeka, november 2021 (COM(2021) 916) ning nõukogu 13. juuli 2021. aasta rakendusotsus Kreeka taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise ning sellele lisatud komisjoni hinnangu kohta (SWD(2021) 155).

Brüssel, 15. veebruar 2022

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Paolo GENTILONI